

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ Ք

ՀԵՂԱՎԱՐՏԻ

3 P T U S U N Y C B F

Զըքնաց առաջեր Սալլին, չեմ կարծեր ես
Դրանալ ըստ իմ սովորութեան ու դիսուէ
Չեզ հայրենի պարտէզնի վրայ շողովուն,
Չեր ևս խօսի պատ՛անձներէն այս յարին
Աւ-ը անձնեցն առաջ մասնէ, ու անոսյ
Աւարխութեանցը կատարեցի Ո՛վրան
Պատէկեներ օր մշ, և ո՞րպա՞ն ցընողներ
Սուեցնեց մշտրիս մէջ տեսքը ձեր և ձեզի
Ընկեր անձիւ լոյսերուն. այս առան երբ՝
Լըռի մշնդիքի, նըստած հանած բռնձին վրայ
Սովոր էք անցնեալ մեծ մասն իրիկաւան
Նըկառաւալ երթինեց ու մին գընենալ
Հեռան գաշտուն մէջ գորտերուն կարինաւուն:
Ու ցանկիրուն և կարմանին ցանք ու վրան
Կը շըրմանէ կայծառինի. երբ հուսաւուն
Մասուցներն ու անձներն անուստին
Կը ըստենին հովէն, ու հօրս յարկին տակ
Կը ըստենին փոփոխ ձայներ, և հանդարս
Ծըրաղութեօք ծառալցից ինչ անձնան
Մըստառաներ, ինչ անուշակ երազներ
Խնչ ներշնչեց տեսքն հեռաւոր այն ծավան.
Տեսքը կապուս այն լեռներուն, զարս հոսէն
Կը աշըրմարեմ, երազելով իմ կեսանիր
Երշակութիւն զանեուլ, զանեուլ աշխարհներ:
Եի անդես հակասաղին, ու քանին
Անզամ ուր իմ աղետաւոր հետաքը մերի
Արտի մահաւան ևս փոքիք մշտաղիւր:
Կը պատրուս ալ որ կաման տարիներ
Դրասպարտուած չեմ պատռէ այրյնին
Ասո առանին մէջ վրարի, ինչու, անդիսան
Մարդոց միջիւն, որոնց համար երմառութիւն
Ես գիտութիւն եւ անսփոր անձներ,
Ես հեղութեան ու կատակի նիւթ յաճախ.
Որոնք կատան զի և նու կը երբունի,
Կախանձն չեւ անտարկուս, զի անձնը
Զիս իրենցնէ մեծացնց չեն համարիր.
Ան արտան զի կը մշտածն որ ես զիս
Արդիս մէջ այլպէս կը կարեմ, թէնկունե
Հայոս մը ճամ տառ արտարաւուս ոչ մեկուն:

Տարիներ հնու կամքենեմ թողիք, թաղեցած,
Առանց սիրոյ, առանց կանչը, ու բանի
Զիս ժանեներու հանուկը դեռ կը դարձնէ
Կը մերկանամ լաւութիւններն ու գութ հաս,
Եւ անորդէ մը կը դառնամ մարտական՝
Հենարին. ոյք երամակին. մինչ օրուն
Երտասարդ հասակն անս իւ թը թը,
Անուս զեր բան համբաւ ու բան ապրջնին,
Գեր բան վըսիս լրան օրուան, զեր բան շնչեւ-
Կը կորսցնեն քեզ առանց մեկ հանչըք,
Զնուր, արմարդի պատարին մըզ վըստակած,
Ոչ շարթաւու կեանին մինչ գու ծաղիկ:

Հազի ուս զայ բերելով հունց ժաման
Ապատարին առանին կը է՞ և մեծո՞ւ
Այս ճանց ի՞ս դշեւներու մըսիւմար.
Եօր զես մանուկ սնենէին մըչ աղջամուղ
Կը որցինէ ապատափներով անշնչառան
Հառաւէկով առացնան չոն լըսոս բան
Զօր տեսնեմ կամ լսում ու միւրըս շինոյ
Պասկեր ու, շամ շարթնենս լսոցը յշատակ
Մը: Թացայ յիշերն, բայց առաջ ներս կը սովոյ
Ներկային խոկը, ունախ իւ քէ մանցաւին,
Նշանակ արշաւը, և զըսուցին. կըսա հա:
Այս պատրզամատ հնու դարձած արևուն
Դես ի շողերն յետին, նկարուն այս որեր,
Այս նըլարատ հատերն, արփին որ կը ննի
Հեռաւ դաշտին վըսոյ, պարագ ժամենուս
Նյութայմէին իւր քուսանքներ, բըր բային
Կը միւս ու մնա հնու կը խոսեւ անեն անզ
Հնուր պատրամըրուն Ալզենի պահներուն
Մէջ ոյք, ցութիւն մնաներուն, զա՛րըս ոյս լոյն
Պատ՛հանեներուն կը սուլէկը Հազի երրոր,
Արախութեան ազաւակին ու խաղերս
Որոտացին, երբ իրերս անարձան
Ունակութ զազանիքը մնչի ին բացցրութեամբ
Կը յայսանչը. երբէն անփոր պահնաւար
Խանգապահթ ին հետամս պատամին
Խանուսիկ կեանցն իր դեռ ամբիծ և անխոս.
Եւ առենքնուն մնչի իրեն զեզ երիւսուն
Եւ շնաշնարիկ կը իրանոյ սըրտագրաւ:

ԱՇ այսեր, ով յայսեր զըսարթ պատրաճքեր
ին նախընծայ հասակիս, միշտ՝ երբ խօսին
Զեզ կը դառնամ, զուր կ'ընթանայ ժամանակն,
Հզզացումներ ու մուսումներ ի զուր
կը փոխուին, չեմ կըրծար մոռալ ես զգեմք:
Պատին ու փառքը ցընորդներ են զիտեմ.
Հեղուոթիւններն ու բարիններն ըլձանք ոսոկ,
Կենակն անպատճու է, անպատճու տառապանք:
Թեպես թափուր են տարիններ, մահացու
թեպես դիմակըն ամսոյի և մըլին,
Բախուն ինձ քիչ բան կը վերցնէ, դիմանք քաջ:
Ալազ, բայց միշտ երբ ձեր վըրայ կը խորհիմ,
Ով զին յոսեր, և այս սիրու իմ նախկին
Երազներու, ու յետոյ երբ կը նայիմ
Այս իմ այշքան անարդ, այշքան ցաւու կեանք,
Այ կը տեսնեմ որ իմ պիտի ինձ այսօր:
Կը զամ՝ որ սիրու կը հըմին, ին զամ որ
Բախուն մասին չեմ կըրծար զի սափափել:
Են նոյն բայ երբ պայ կանչուան մասն ըլլաս
Քովս, ու հասի թըզուառութեանը վախճան,
Երբոր ըլլաս երկիրն նոյիս մ'ին օտար,
Այ խուսափի ապազան ին նայուածես,
Անսարկան պահի յիշեմ ես զըմեզ.
Այ այս պատկերն ինձ պիտի տայ հնձեմ դեմ,
Ալբար կեանքին ունայնութեանը, ու պիտի
Ցաւով վերին որուա անուշը թունեւ:

Հաստ անգամներ կանչեցի մանը արդեն,
Հըրուանքներու, տաղնանքներու, տենչերու
Երիտասարդ ապշուզն մէջ նախընծայ,
Եւ աղբէրին վըրայ նասաւ ևս երկար,
Կեազերով այն ջուրերուն մէջ վեր տալ
Ցոյսին և իմ ցախիս Յետիս, զաշառու
Հիւանքութեամբ՝ որ ինձ վըստով կը ապանար,
Լացի շըմազ տուոյ հասակի, ու ծագին
Հէք օրերուն՝ որ պիտին շուռ կը խամրէր.
Եւ բատկւ ուշ ատեն նասան մըստերին
Անզոնին վրայ, ազօտ լուսովէ ճարպին
Հասինքն ողորմ երգեր ցաւազին,
Լուսութեաներուն ու զիշերն ենս լարի
Խուսափուկ շունչու, և երգեցի ես ինձի
Ապազերու ասենը երդոյ մահուան:

ՈՎ երևան ձեզ յիշել տուանց հնձեռու,
ՈՎ առաջին քայլեր արբուն հասակի,
ՈՎ քաշըր օրեր, անզասմելի, պին ատեն
Ցափստակուան երբ մահացուին կը մըպսին
Համի և առաջ օրինըներն, ասէն բան
Կը մըպսի շարբէ մըրցումնվ, կը լըսէ
Նախանձը զես շարթնցած կամ բարեսէր.
Եւ, (պանէլիք անսովոր), զիթէն աշխարհ
Կը կարկուէ սօնանակ ձեռք մը անոր.
Կը շըբնշէ սիսաներն անոր, կը տօնէ
Կիանքն մէջ մուտքը նոր անոր, և զանի
Տէր կը ուշ և կընդունի յարանօր:
Փաթստական օրեր, անցան զերտ փայլակ:
Այ շուառութեան անգւու որ պին մահացուն

Խթէ իրեն համար անցած է արդէն
Զըբնազգեղ այն եղանակի, եթէ իր
Լաւ ժամանակի, եթէ հասակը ծաղիի,
Հասակի, աւան, ծաղիկ մարած է արդէն:
ՈՎ ներինա, և միթէ չէմ լըսեր ես
Այս զայրերու խօսիւը բու վըրայօք.
Միթէ շընթաւած քերուած ես ուս իմ մըտքւ:
ՈՎ ես զացեր որ յիշատակըն միայն
Կը զըստնեմ հոս, ով անուշակի իմ Քիզ ալ
Չի տեսներ պայ ծընծաղալպրդ պատուանն
Այս որդէ գուն սովոր երի խօսիլ հնուս,
Եւ ուր սընուր կը ցուոյ շողն ասողերուն,
Եւ ամսոյի: ՈՎ ես որ չեմ լըսեր ալ
Զայրէի ընչիւնն ինչպէս երբեմն երբոր
Քու շըբներուդ ունէ շեշտան հեռաւոր
ՈՐ կը հասնէր ինձ տըդունել կու տար ինձ:
ՈՒրէ առեւ Օրերէ հասան, սեր իմ քաղցր:
Աղցար: Այսոր ուրիշներու է տըրուած
Անցնէ երկես, ու բընակի ինընաւէս
Այս բըլութերն: Անցար բայց շուտ, ու եղաւ
Կեանքըզ երաց մ': Համ զարելով, կը փայէր
Ճակարի վըրայ ուրախութեանն, ալքիրուդ
Մէջ կը ցուար պին մըտքին երազանքն,
Երիտասարդ հասակին այն լըսը չինչ:
Երբ կը մարեր ճակասազքիք զանոնէ,
Այ կ'անցնէիր: ՈՎ ներինա, սըրուս մէջ
Կ'իշէն հին սերն: Սեծ երգեց երմած դեռ
Հանդէսներու, ակումբներու, ևս ինձի
Կ'ըսեմ. Այ շես զարդարուիր, ով ներինա,
Ակումբներու, Հանդէսներու, երթալուս:
Ենթ դանայ մայմն և երպ ու սոսեր
Տարփածուներն աղջիկներուն մէջ տանին,
Կ'ըսեմ. ՈՎ իմը ներինա, քիզ համար
Գարունն ալ ընաւ չի դանար: յի դանար սեր:
Երբ օրն ապուոր տեսնեմ, բըլազէ ծաղկած,
Երբոր բերկրանք մը զամ, կ'ըսեմ. ներինան
Այ ժէ բերկրի, դաշտի, օդին յի նոսիր:
Ալազ, անցօր գուն, հասուանի իմ մանց.
Անցար, և իմ բոլոր շընազ ցնըրներուն,
Իմ սիրակամ բոլոր զարուիք զըդացմանց,
Արբորին արբուն և սիրելի յուղերուն,
Ցաւես ընկեր պիտի ըլլաս զան յիշատակի:

Թրգմ. Հ. Ա. Ղազինսն

ԱՇ Խ Ս Ա Ն Ք

Ց Ց Ա Խ Ա Կ Ա Թ Չ Ա Ր Ա Բ Ա Թ Ե Ր Թ :

Tiflis, Bebourovskaya, N. 56

հատը 8 կոպէկ